

A photograph of a village scene. In the background, a church with a tall, pointed spire is visible through a dense line of green trees. To the right, a house with a red-tiled roof and a solar panel is partially obscured by foliage. In the foreground, a person wearing a blue shirt and a light blue cap is bent over, tending to a bush of white roses in a garden. A large, vibrant blue flower bed is in the lower foreground. The entire scene is framed by a red vertical bar on the left and a blue horizontal bar at the bottom.

INTEGRALE DORPSVISIE 2005-2020

SEXBIERUM EN PIETERSBIERUM

INTEGRALE DORPSVISIE 2005-2020 SEXBIERUM EN PIETERSBIERUM *werken aan leefbaarheid*

Een ruimtelijke visie op
verbetering en behoud van de fysieke en sociale structuur
door hetzij sloop-nieuwbouw, hetzij verdichting.

Gerealiseerd door

Dorpsbelang

Woningstichting

INTRODUCTIE

DORPSVISIE SEXBIERUM/PIETERSBIERUM

Een stedenbouwkundige visie op de dorpen Sexbierum en Pietersbierum. Waarom is dat belangrijk? Door ontwikkelingen als schaalvergroting en (auto)mobiliteit neemt het voorzieningenniveau in dorpen af. Kleine middenstanders verdwijnen, postkantoren sluiten, openbaar vervoersdiensten nemen af in frequentie. Dorpen krijgen een steeds sterkere woonfunctie. Oorspronkelijke bewoners vinden werk buiten het dorp en forensen ontdekken de dorpen als plezierige woonplek. Hierdoor verandert er veel in dorpen. De sociale samenstelling verandert, tradities dreigen te verdwijnen, oude gewoonten verdwijnen langzamerhand. Er kunnen daarentegen ook nieuwe activiteiten ontstaan, nieuwe bewoners kunnen nieuwe impulsen en nieuwe perspectieven voor het dorp genereren. De leefbaarheid van dorpen en buurten staat onder druk, maar er zijn ook nieuwe kansen om dorpen leefbaar te houden of leefbaar te maken. Meer leefbaarheid betekent aansluiting vinden bij de verschillende behoeften en ontwikkelingen die ontstaan in antwoord op de maatschappelijke ontwikkelingen. Afstemmen, samenwerking en ervaringen uitwisselen is noodzakelijk op diverse niveaus. Hierbij moet men denken aan dorpsbelang, verenigingen, bedrijfsverenigingen, gemeenten, provincie, regio Noordwest Friesland.

Woningstichting Wonen Noordwest Friesland in Sint Annaparochie vindt leefbaarheid in dorpen zeer belangrijk, niet alleen uit het oogpunt van verhuur van het huidige woningbestand, maar vooral voor een woonbeleid dat op de toekomst is gericht. Welke behoeften leven bij dorpsbewoners, verenigingen, dorpsbelang? Wat zijn op dit moment actuele zaken en vragen die in het dorp spelen? De woningstichting wil in de toekomst graag maatwerk leveren. Daarom hebben de woningstichting Wonen Noordwest Friesland en TENSIS adviseurs voor dorpsbelang Sexbierum-Pietersbierum een integrale visie opgesteld voor de beide dorpen.

Doel van deze visie is het in beeld brengen van locaties die mogelijk voor woningbouw, detailhandel, bedrijvigheid of een meer multifunctionele bestemming in aanmerking komen. Door middel van zogenaamde "keukentafelgesprekken" is er veel input vanuit het dorp gekomen die een essentiële en nuttige bijdrage levert aan de visie. De visie geeft aan wat de stedenbouwkundige kwaliteiten van Sexbierum en Pietersbierum zijn en hoe binnen dat perspectief met wonen omgegaan zal kunnen worden. Termen waar het dan over gaat zijn leefbaarheid (levendigheid) en identiteit. De visie gaat verder dan alleen bouwen en geeft een integraal ruimtelijk streefbeeld van Sexbierum en Pietersbierum aan, voor behoud/versterking van historie, groen, wandelroutes, verkeersmaatregelen, doelgroepen en functies.

Het ruimtelijke streefbeeld is vervolgens vertaald in nieuwbouw- en herstructureringsprojecten die in de periode van 2005 tot 2010 kunnen plaatsvinden.

INTRODUCTIE

INLEIDING

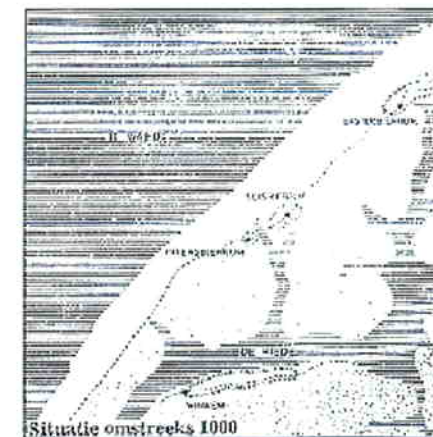
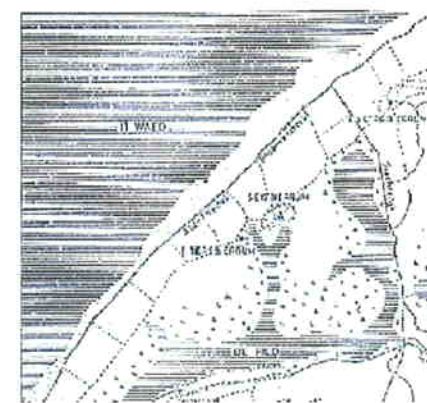
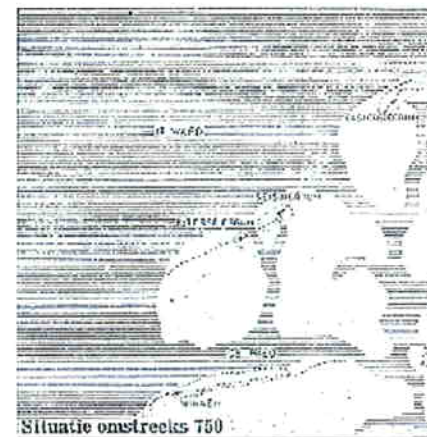
HISTORISCH LANDSCHAP

De dorpen Sexbierum en Pietersbierum hoorden vroeger tot de gemeente Barradeel en lagen in het zuidwesten van deze gemeente. Sexbierum vormt met Pietersbierum samen een soort dubbeldorp, aangezien beide dorpen de laatste 60 jaar aan elkaar zijn gegroeid en verder zijn verweven. Toen het gemeentehuis in het dubbel-dorp kwam is ook prompt de scheidingslijn tussen beide dorpen een kleine honderd meter opgeschoven om er vooral voor te zorgen dat het gemeentehuis in Sexbierum kwam te staan. Sinds de gemeentelijke herindeling van 1984 is dat niet meer een heikel punt, want toen werd Sexbierum ingelijfd bij gemeente Franekeradeel.

De landschapsstructuur waar de dorpen onderdeel van zijn, is Barradeel, vroeger een grietenij. Dit landschap ontstond rond 1200, in de beginfase van bedijkingen van Friesland; daarvoor waren er alleen terpdorpen in dit gebied. Sexbierum en Pietersbierum liggen in een rij van acht dorpen. Deze dorpen liggen uitgestrekt in de richting van het noordoosten naar het zuidwesten. Vanaf Harlingen gezien zijn dat: het verdwenen dorp Almenum, Wijnaldum, Pietersbierum, Sexbierum, Oosterbierum, Tzummarum, Firdgum en Minnertsga. Almenum werd in 1933 met 462 bewoners geheel 'opgeslokt' door de havenstad Harlingen.

De dorpen liggen, met uitzondering van Firdgum en Wijnaldum, op een rug van hogere kleigronden. In die tijd, toen er slechts een zeer beperkte zeewering was, werden deze dorpen regelmatig tijdens stormweer omringd door een overvloed aan zeewater. De strijd tegen het water is zichtbaar in de 'rijen' dijken die vertellen van succesvolle indijkingen.

Nu is nog zichtbaar hoe het land ten noorden van de lijn Harlingen - Minnertsga is aangegroeid. Het blijkt uit de kale vlakte, slechts doorsneden door de Oude Dijk of Hoarnestreek met daarboven nauwelijks bebouwing meer. Noordelijk van Sexbierum lagen tegen de noordelijkste zeedijk typische dijkhuizen, maar die zijn bij de laatste dijkverzwaring verdwenen.

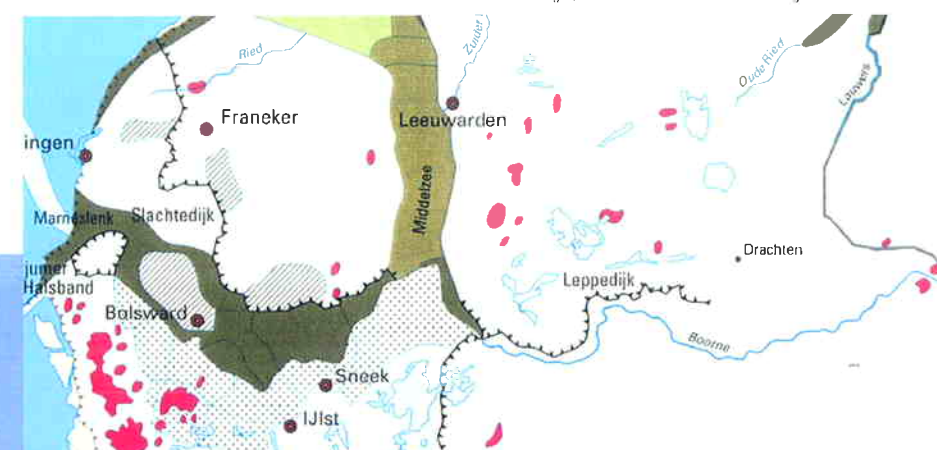

Historisch landschap Barradeel

Westergo, doorsneden door krek en prielen, vormde tot circa 1100 als het ware een eiland, omzoomd door de Ried in het noorden, de Middelzee in het oosten en zuiden en de Marneslenk. In de 10^e eeuw kwamen de eerste primitieve bedijkingen, bedoeld om de hogere gronden vlakbij de terpen te beschermen, tot stand. Het waren vier eilandpolders (de schuin gearceerde vlakken). Ze beschermden een aantal kleinere gebieden tegen het zeewater dat door de geulen binnendrong. De polders werden geleidelijk door dijken met elkaar verbonden. De Slachtedyk, de oudste binnendijk van Nederland, was er een van.

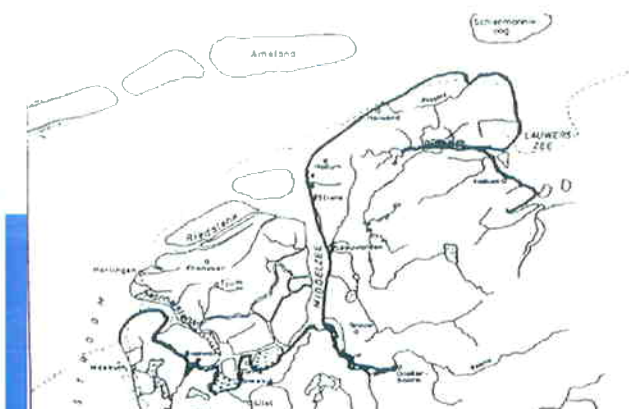
de Slachtedijk, de oudste binnendijk van Nederland

Bestuurlijke indeling tijdens de republiek (1580-1795)

Kwelderland rond 900

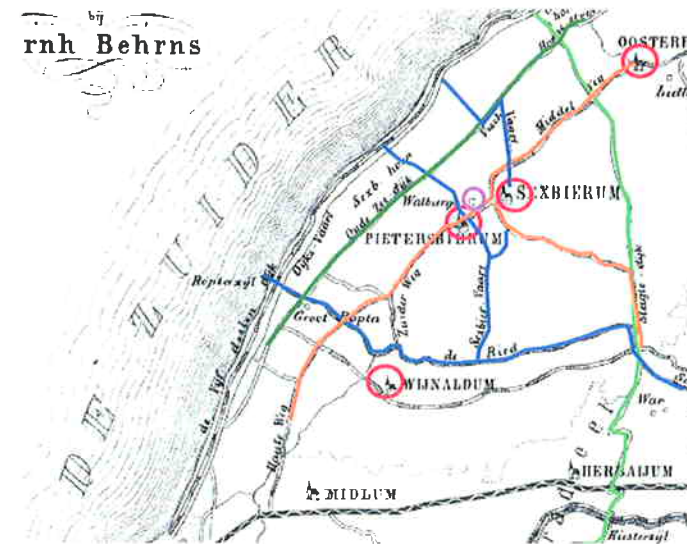
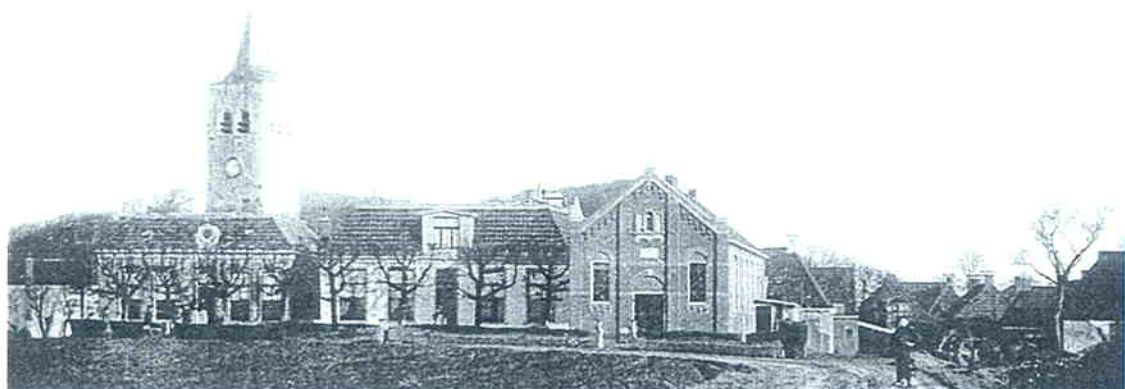
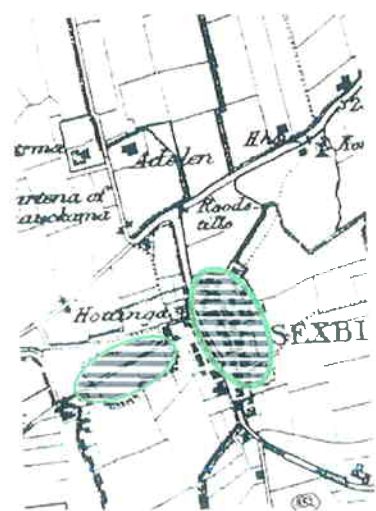
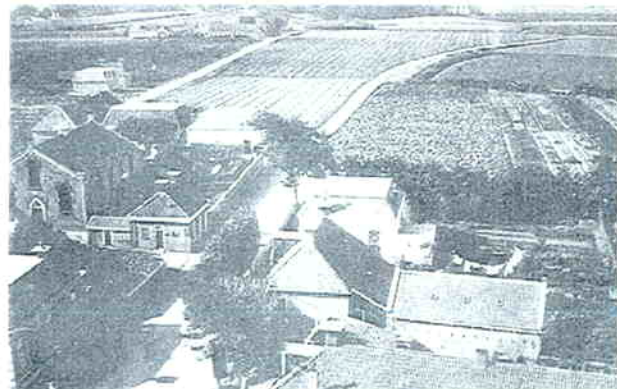

BEELDBEPALENDE ELEMENTEN

VANUIT DE HISTORIE

De terpen

Er wordt aangenomen dat Sexbierum zijn naam ontleent aan de heilige Sixtus II, een paus van Griekse afkomst. Sixtus II was paus van 257 - 258 na Christus en heeft veel invloed gehad in Europa. In de geschiedenis komt de naam Sexbierum in verschillende vormen voor. Als voorbeeld: Sixtebeeren (1322), Sixtiberum (1324), Sexberum (1371) en Zesberim (1398). De woorden "berum" of "berim" zijn mogelijk afgeleid van het oud-Friese zelfstandige naamwoord "bere", dat als betekenis huis of schuur had. De naam Sexbierum kan dus herleid worden tot "huizen van Sixtus".

De dijken

De Slagtedijk loopt aan de noordoostzijde van Sexbierum en is historisch gezien een belangrijke lijn in het landschap. De dijk van 42 km lengte loopt van de de zeedijk Oosterbierum naar de Blauwe Stien bij Raerd.

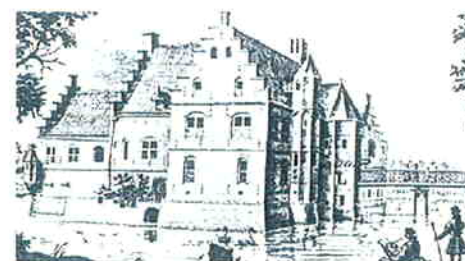
Aan de noordzijde aan de binnenkant van de nieuwe zeedijk loopt de Oude Zeedijk nu de autoweg de Hoarnestreek.

De Sexbierumer vaart

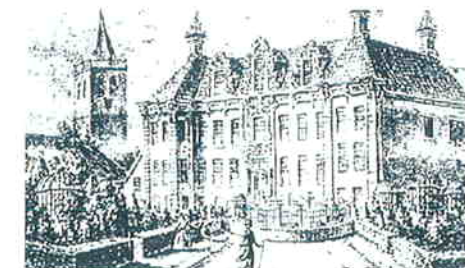
De vaart liep vanaf de Ried naar de twee dorpen waar hij zich splitste in een vaart door Sexbierum naar de Dijkvaart en een vaart door Pietersbierum ook naar de Dijkvaart. De Dijkvaart had een sluis bij Roptazijl waar verbinding was met de Zuiderzee. Met de verhoging, verbreding van de huidige zeedijk, is deze afgebroken. In de loop van de tijd zijn ook de kleine zeedijkhuizen verdwenen.

Staten(rijke hoeves)

In de 17e eeuw maakte de stad Harlingen een bloeiperiode door. Veel rijke kooplieden uit die tijd kochten een boerderij. Deze boerderijen ("states" genoemd), waarvan er vele rondom Sexbierum liggen, waren dus eigendom van rijke kooplieden. Zij gebruikten het voorhuis als tweede woning. Het achterste gedeelte werd verpacht aan een boer, die het voorhuis moest schoonhouden. De grootste state was Liauckamastate. De Heer van Grotenhuis, heeft het aanzienlijke gebouw, dat hem aanmerkelijke sommen aan onderhoud kostte, zonder hem enig voordeel aan te brengen, in 1824, doen slopen, zodat er ter plaatse, waar het oude slot gestaan heeft, niets restte dan een kooltuin door de oude grachten omsloten. Daarbij en ook binnen de grachten en de nog aanwezige poort op de voorburg staat nog de boerenbehuizing met de schuur. Het oude slot Hottingastate is afgebroken in de 18e eeuw, daarna is er een prachtig kasteel gebouwd dat in 1844 alweer is afgebroken.

Hottingastate

Liauckamastate

BEELDBEPALENDE ELEMENTEN

VANUIT DE HISTORIE

Vaarten

Dwars door het dorp Sexbierum liep een aftakking van de Sexbierumervaart. Dit is nog goed te zien in het profiel van de Nije Buorren en de Tjerk Hiddesstrjitte. De andere aftakking die ook naar de Dijkvaart bij de dijk van de Zuiderzee liep, scheidde de twee dorpen van elkaar. Deze liep aan de oostzijde van Pietersbierum.

Pietersbierum 1920

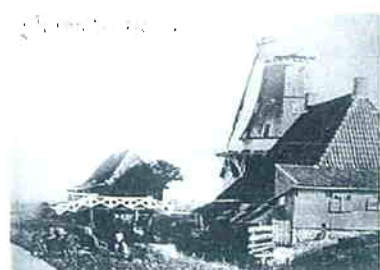
Pietersbierum 1930

Walburgastate

Dorpspomp

Molen

Alde Buorren 1789

Station en spoor 1910

Station 1920

Zuivelfabriek 1910 en spoorronde

Melkfabriek 1925

Kade Oud

Kade 1955

Nije Buorren 1920

Harmonie en kade 1920

Nije Buorren 1890

Harmonie kade 1950

Nije Buorren 1910

Tjerk Hiddesstrjitte, Herestreak en gracht 1910

Hearestreak 1950

1931 overzicht

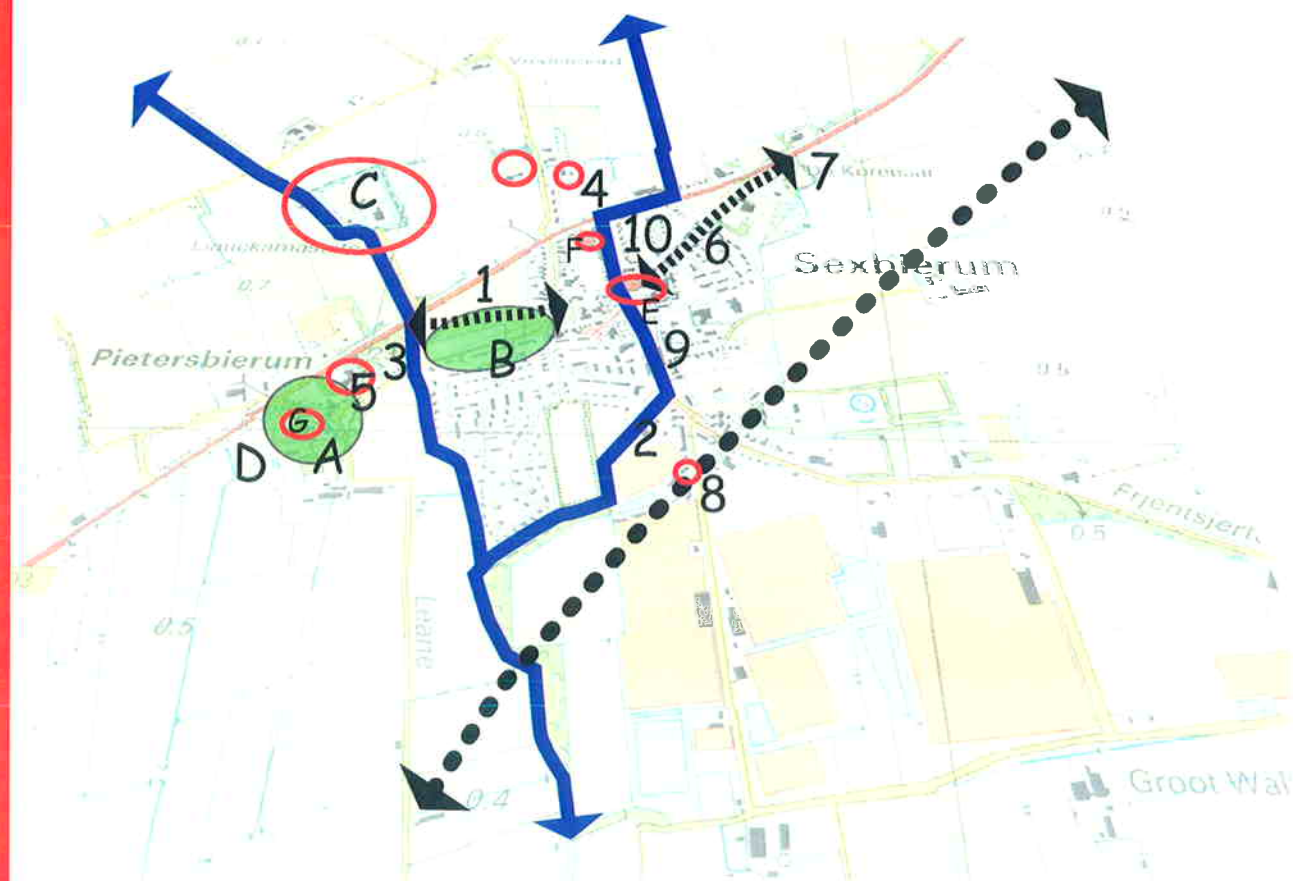
1965 overzicht

BEELDBEPALENDE ELEMENTEN

VANUIT DE HISTORIE

Historie

Historische landschappelijke elementen geven het verleden weer. Op bijgevoegde kaart en foto's worden belangrijke elementen en patronen aangegeven. Landschap speelt een belangrijke rol in de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. Het is belangrijk een evenwicht te vinden tussen oud en nieuw. Deze kaart dient als belangrijke onderlegger om te komen tot een ruimtelijk streefbeeld voor Sexbierum en Pietersbierum.

A,B Terpen Sexbierum en Pietersbierum

C,D Locatie voormalige state Liauckmastate en Hottingastate

1 Aanzicht terp Sexbierum

2 Sexbierumervaart

3 Pietersbierumervaart en Liauckmastate

4 Aanzicht Adelen

5 Aanzicht Walburga

6 Molenpad

7 Molen

8 Stationsgebouw

9 Oude kade

10 Tjerk Hiddesstrjitte

De 3 kerken

F

ANALYSE HUIDIGE RUIMTELIJKE STRUCTUUR

Verkeerstructuur

De hoofdonsluiting is de weg van Harlingen naar Oosterbierum, de Hearewei. Daarnaast zijn de Walburgastrjitte en Tjerk Hiddesstrjitte, Nije Buorren, Kade, Frentsjerterein verzamelwegen. De woonbuurten takken hierop aan met woonstraatjes, relatief kort en gevarieerd. Het wegenpatroon geeft weinig structuur aan het dorp.

De Walburgastrjitte, de lange laan tussen Pietersbierum en Sexbierum nodigt uit tot hard rijden. Daarbij wordt de andere verzamelweg dwars door Sexbierum belast met veel vrachtverkeer van en naar het kassengebied.

Groen- en waterstructuur

De Sexbierumer vaart liep vroeger dwars door Sexbierum. Over de kade door de Nije Buorren en de Tjerk Hiddesstrjitte. Dit is nog zichtbaar in het brede straatprofiel. In de Tjerk Hiddesstrjitte is in de middenberm een mooie bomenrij geplaatst. In contrast met het grote oppervlakte verharding van de Nije Buorren en de Kade.

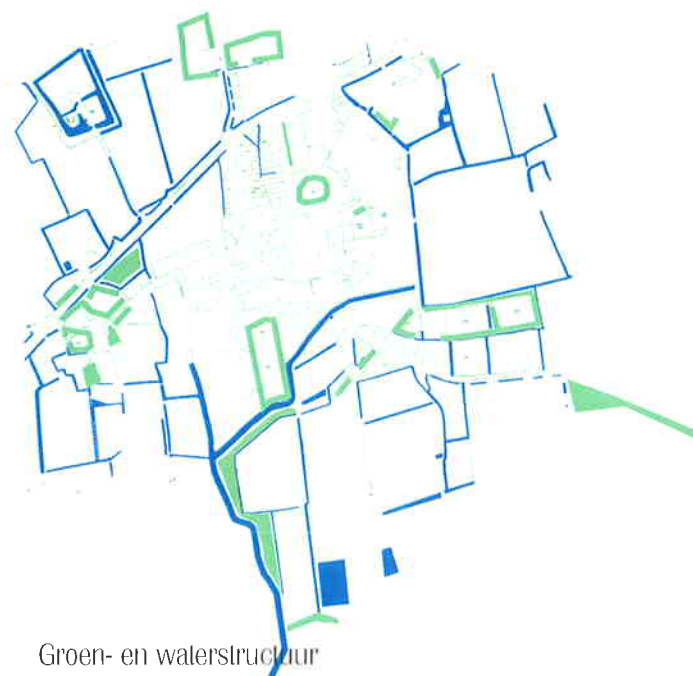
De Pietersbierumervaart liep tussen Sexbierum en Pietersbierum door (twee terpen) en hier was geen rechtstreekse verbinding over het water mogelijk. later is de verbindende Walburgastrjitte er gekomen. Pietersbierum is heel groen, daardoor wordt een rechtstreeks zicht op mooie gebouwen, de kerk en Walburga, aan het oog onttrokken. Ook de poort van de Liauckamastate is vanaf de weg moeilijk zichtbaar. Het buurtje Adelen is nog (beperkt) zichtbaar en herkenbaar. Verder is vooral het contrast tussen open velden (terpen) en bosschages en bomen en het hoogteverschil van de terpen, kenmerkend en beeldbepalend voor de groenstructuur van Pietersbierum en Sexbierum.

Voorzieningen

De winkelvoorzieningen zijn geconcentreerd aan de Nije Buorren dichtbij de dorpskern met de kerk, het pleintje en de bushalte. Verder is er een doe-het-zelf winkel, een supermarkt en een bakker. Iets verderop is er een café en een benzinestation. Verspreid over het dorp zijn er een tweetal scholen, een gymlokaal, dorps huis, jeugdsoos en een bibliotheek. Er zijn verschillende sportverenigingen, kaatsen, tennissen, voetbal, judo. Ook een muziekkorps en een ijsbaan voor wintergebruik. Verblijfsaccommodatie is er in de oude Liackamastate en Adelen state (Bêd en Brochje). Het speel- en doepark Aeolus, de molen en het windmolenpark zijn een toeristische trekker. Daarnaast is er een kassengebied aan de zuidkant van het dorp en kleinschalige bedrijvigheid rondom de oude spoorlijn.

Verkeers- en bebouwingstructuur

Groen- en waterstructuur

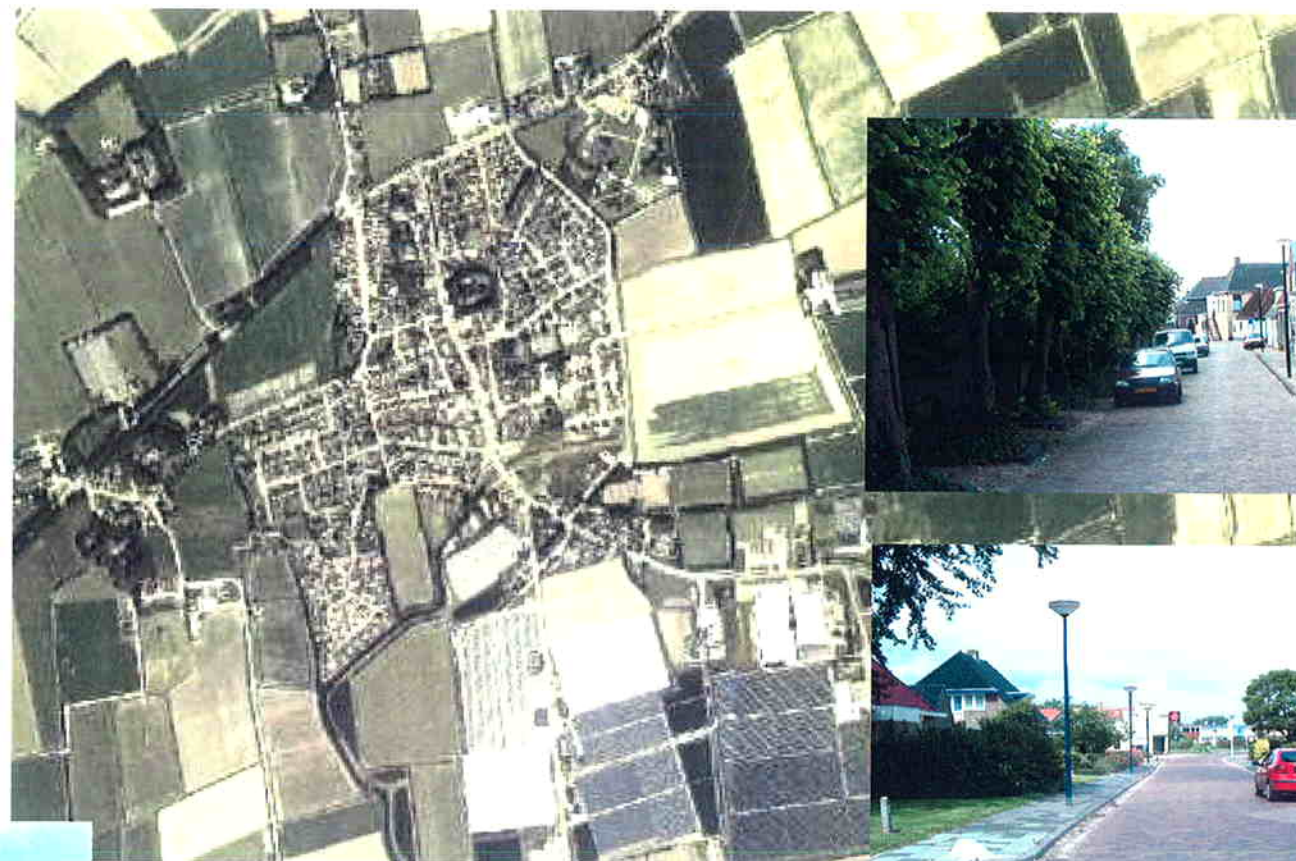

ANALYSE

HUIDIGE RUIMTELIJKE STRUCTUUR

Woningbouw

Zowel Sexbierum als Pietersbierum is als dorp ontstaan op een terp. De kerken vormen in de dorpen een middelpunt. Pietersbierum kent gedurende de jaren beperkte nieuwbouw. Er is daardoor vooral bebouwing rondom een kruispunt van wegen. Het kent daarnaast twee bijzondere gebouwen de kerk en het voormalige gemeentehuis, Walburgastate. Sexbierum is een dorp dat gedurende verschillende periodes uitbreidingen van woningbouw heeft gekend. De laatste jaren is er vooral aan opvulling van lege plekken gedaan. Oud en nieuw staan soms wel erg dicht bij elkaar. Samen met de organische structuur komt het beeld van woningbouw ongestructureerd over. Ruimtelijke kwaliteiten worden weinig benut en versterkt.

ANALYSE HUIDIGE PROGRAMMATISCHE STRUCTUUR

Bevolking

Gemeente Franekeradeel heeft 20.977 inwoners op 1 januari 2005. Zoals uit de tabel blijkt woont meer dan de helft in Franeker, daarna is Sexbierum het grootste dorp met een 1.748 inwoners. De dorpen Tzum en Tzummarum hebben meer dan duizend inwoners, terwijl de overige dorpen een paar honderd inwoners hebben. In de laatste 5 jaar is de omvang van de bevolking van de gemeente als geheel met ongeveer 990 personen toegenomen. In Franeker is het aantal bewoners met 800 personen gestegen. Dit heeft te maken met woningbouw. In het dorp Sexbierum is het inwoneraantal in 5 jaar tijd met 30 personen gestegen. In totaliteit is het inwoneraantal van Sexbierum/Pietersbierum maar met 16 inwoners gestegen.

Inwoners dorpsgebieden 2004

Dorp	Inwoneraantal
Achlum	666
Dongjum	362
Firdgum	68
Franeker	13.195
Herbaijum	294
Hitzum	236
Kloosterlidlum	52
Oosterbierum	557
Peins	276
Pietersbierum	162
Ried (incl. Boer)	513
Schalsum	120
Sexbierum	1.748
Tzum	1.167
Tzummarum	1.527
Zweins	114
Totaal gemeente	21.057

Sexbierum/Pietersbierum

Jaar	Inwoneraantal
1999	1.946
2000	1.956
2001	1.955
2002	1.974
2003	1.976
2004	1.962

Leeftijdsopbouw van Sexbierum/pietersbierum per 1-1-2004

Leeftijd	Mannen	Vrouwen	Totaal
0 - 14 jaar	206	206	412
15-24 jaar	131	131	262
25-44 jaar	281	278	559
45-64 jaar	237	239	476
65 jaar en ouder	127	126	253
Totaal	982	980	1.962

Ontwikkeling woningvoorraad

Het dorp Sexbierum heeft ongeveer 737 woningen en een inwonertal van 1.748 personen. Er is een gemiddelde woningbezetting van 2,4. Het dorp Pietersbierum heeft ongeveer 65 woningen en een inwonertal van 162 personen. Er is een gemiddelde woonbezetting van 2,5.

Huurvoorraad

Op dit moment heeft de Wonen Noordwest Friesland (WNF) 286 huurwoningen in Sexbierum. Er zijn vooralsnog geen plannen voor sloop tot het jaar 2006. In afwachting van het herijken van het strategische voorraadplan, waarin zowel sloop, onderhoud als verkoop van woningen aan de orde komen, kan er op dit moment weinig informatie worden gegeven Het totale woningbestand in Sexbierum zal op grond van de huidige gegevens toenemen tot 310 woningen. Van het huidige woningbestand heeft bijna de helft (45%) van de woningen een huurprijs beneden € 350,00. Het overige deel heeft een hogere huurprijs.

Nieuwbouw plannen

Er wordt nieuwbouw gepleegd aan Tsjerke Ekers, te weten een seniorenappartement met een zorgsteunpunt. Dit appartement heeft 22 wooneenheden, tevens zullen er nog 2 koopwoningen aan de Tsjerke Ekers worden gebouwd. In 2006 zal er met de bouw van zowel het appartementencomplex als met de koopwoningen worden gestart.

Toekomstige ontwikkeling, woningmarkt 2003-2015

In de notitie “Diagnose van de woningmarkt in Fryslân in 2003 en 2015” wordt inzicht gegeven in de kwalitatieve opgaven op de woningmarkt. Zowel voor de gehele woningmarkt in de provincie als in de regio’s. De gemeente Franekeradeel, daarmee ook Sexbierum/Pietersbierum valt onder de regio Noord-West.

ANALYSE HUIDIGE PROGRAMMATISCHE STRUCTUUR

Woningtypen

In Friesland bestaat de woningvoorraad in 2003 uit ongeveer 267.000 woningen. Koopwoningen maken 67% uit van de voorraad.

Woningvoorraad naar woningtype

Woonvorm	Absolute aantal provincie	Percentage % provincie	Regio Noord-West
Huur rij/hoek	51.810	19%	21%
Huur (half)vrijstaand	13.470	5%	7%
Huur beneden en boven woningen	9.020	3%	4%
Huur flat zonder lift	8.360	3%	1%
Huur flat met lift	12.980	5%	2%
Huur overig	1.210	0%	0%
Koop rij/hoek	36.280	14%	14%
Koop(half)vrijstaand	118.560	45%	46%
Koop appartement	4.560	2%	1%
Koop overig	10.870	4%	4%
totaal	267.120	100%	100%

De regio Noord-West bestaat in 2003 uit ongeveer 23.400 woningen, waarvan bijna de helft (half)vrijstaande koopwoningen zijn. De verwachting is dat de komende 12 jaar het aantal huishoudens in deze regio zal toenemen met 3800 huishoudens. Afhankelijk van de economische groei en het daarbij behorende scenario zal er een uitbreiding nodig zijn van huurwoningen en koopwoningen. De groei en scenario's zijn in drie categorieën opgedeeld te weten; crisisscenario (pas economische groei na 2008), gematigde economische groei(groei na 2005, in koopkracht op vooruit) en groeiscenario (economische groei gaat in 2004 weer aantrekken).

Zoals uit de scenario-label blijkt zal de vraag naar huurwoningen afnemen naarmate de economische groei toeneemt. Er zal bij het groeiscenario zelfs een overschot zijn van 900 huurwoningen, in de regio Noord-West.

Scenario's	Rijthuurwoningen	Half vrijstaande	Tekort/overschot huurwoningen	Tekort/overschot koopwoningen
Crisisscenario	1100	1400	- 500	+ 400
Gematigde groeiscenario	± 500	1800	± +200	- 1000
Groeiscenario	0	3800	+ 900	- 900

Huishoudens

Er wonen in Friesland 100.000 gezinnen met kinderen, voornamelijk huishoudens met een leeftijd van 25 tot 55 jaar. Het aantal eenpersoonshuishoudens ligt op 90.000 en er wonen nog 80.000 tweepersoonshuishoudens. Aandachtsgroepen worden gevormd door huishoudens met een dusdanig laag inkomen dat zij normaal gesproken niet op eigen kracht in hun huisvesting kunnen voorzien. De inkomensgrenzen zijn vastgesteld op een netto maandinkomen tot 1000 euro voor eenpersoonshuishoudens en 1200 euro voor meerpersoonshuishoudens. In Friesland behoort een op de vijf huishoudens tot de aandachtsgroep.

Inkomensstructuur gemeenten regio Noordwest Friesland

Gemeenten	Gemiddeld besteedbaar inkomen	Aantal inwoners
Franekeadeel	9.600	21.057
Littenseradiel	9.700	10.857
Het Bildt	9.300	10.945
Harlingen	9.500	15.835
Menaldumadeel	10.100	14.016
Wunseradiel	9.300	11.939
Prov. Friesland	9.900	630.500
Nederland	11.000	15.987.100

*) Gemiddeld besteedbaar inkomen is het bruto-inkomen verminderd met premies, sociale zekerheden en andere betaalde overdrachten (zoals alimentatie voor ex-partner) en de loon-, inkomsten- en vermogensbelasting.

Inwoners van de gemeenten Het Bildt, Dantumadeel, Kollumerland en Dongeradeel verdienen omgerekend naar een standaard inkomen (bron CBS) 15% minder dan het landelijke gemiddelde. Oorzaken voor de welvaartsverschillen kunnen onder meer liggen in de kwaliteit van arbeid, de leeftijdsopbouw en de verhouding 1 en 2 verdieners.

ANALYSE

KEUKENTAFELGESPREKKEN

Mening dorpsbewoners

Om de meningen en ideeën te inventariseren is gekozen voor de zogenaamde “keukentafelgesprekken”. Door middel van deze methode kunnen in een open gesprek met ±10 – 15 dorpsgenoten hun mening geven over onderwerpen die betrekking hebben op het dorp. Om zoveel mogelijk mensen aan bod te laten komen zijn er in totaal 10 gesprekken georganiseerd. Er is getracht per gesprek een mix van mensen bij elkaar te krijgen, hetgeen een goede afspiegeling geeft van de samenstelling van bewoners in het dorp. Daarom zijn er gericht mensen uit buurten gevraagd van een bepaalde leeftijd of gezinssamenstelling. In totaliteit hebben ongeveer 140 mensen deelgenomen aan deze “keukentafelgesprekken”. Onderwerpen die aan de orde zijn gekomen tijdens de gesprekken zijn: Woningbouw, woonomgeving, verkeer en bereikbaarheid, werkgelegenheid en bedrijvigheid, zorg (welzijn) onderwijs, voorzieningen en diensten, recreatie, toerisme en cultuur(historie), sport en ontspanning, Jeugd en ouderen, gemeente, dorpsbelang, vrijwilligerswerk.

Per onderwerp wordt hieronder een korte opsomming van de conclusie per onderdeel weergegeven.

Gesprekken april 2005

Onderwerp	Opmerkingen/suggesties	Actie
Verkeer en bereikbaarheid	Van Haersollestrijtte herstraten	Gemeente
	Onderhoud trottoirs	Gemeente
	Vrachtverkeer omleiden met borden via Franeker	Dorpsbelang
	Verkeersremmende maatregel bij o.a. Adelenstraat	Visie
	Kruispunten aanpassen, kruising Spoardyk/Frentsjerterein	Gemeente
	Rotonde aan Frentsjerterein	Gemeente
	Te weinig verlichting	Gemeente
	Busverbinding naar Franeker	Arriva
	Woonerven 30 km gebied maken	Gemeente
	Belijningen en reflectorpalen beter onderhouden	Gemeente
	Te weinig parkeergelegenheid in centrum, bij bedrijven en in Pietersbierum	Visie
Voorzieningen en diensten	Pinautomaat op centrale plaats en mogelijkheid bankzaken af te handelen	Overleg met Rabobank
	Dorpshuis is verouderd en meer multifunctioneel maken	
	Bibliotheek moet blijven	Gemeente, PBC
	Huidige voorzieningen behouden	

Onderwerp	Opmerkingen/suggesties	Actie
Wonen	Te weinig starterswoningen en te weinig goedkope woningen	WBS NWF
	Meer seniorenwoningen, meer huurwoningen	WBS NWF
	IJsbaan als woningbouwlocatie	Visie
	Fase 3/4 Tsjerke Ekers niet uitvoeren	Visie
	Gymlokaal en oude scholen voor inbreiding gebruiken	Visie
	Het dorp gestaag laten groeien	Visie
	Dorpsaanzicht kan beter met name hoek café, centrum de uitstraling van de winkels en winkelpuien	Visie
	Parkje bij Skoalstrjitte herinrichten en geheel gebruiken voor groen i.p.v woningen	Visie
	Dorp meer aankleden met groen	Visie
Bedrijvigheid-werkgelegenheid	Bedrijventerreinen aan de zuidkant concentreren	Visie
	Op termijn rondweg maken aan de oostkant voor vrachtverkeer	Visie
	Zondags is alles gesloten, dit moet veranderen	Ondernemers
	Winkels in het centrum behouden	Visie/Ondernemers
Zorg en welzijn	Dorpsservicecentrum gestart in april loopt voorspoedig	
	Dokterswacht is slecht	
Onderwijs	Peuterspeelzaal moet eigen ruimte hebben	Gemeente
	Beide scholen samenvoegen met behoud van identiteit	Gemeente/ Onderwijs
Recreatie en toerisme	Fietspad naar, langs en achter de Zeedijk	Visie
	Meer initiatief ondernemers ook op zondagen	Ondernemers
	Voelpad Sexbierumervaart, Ried naar Wynaldum goed aanleggen is een mooi wandelrondje	Gemeente
	Naamsbekendheid is goed, maar er moet meer aan uitstraling worden gedaan	Visie
	Water loopt dood in Sexbierum, eventueel aansluiting zoeken richting Franeker	Gemeente
Cultuur (historie)	Cultuurcommissie benoemen om meer naar dorp te halen en meer promotie lav activiteiten	Dorpsbelang
	Jaarlijkse herdenking bij graven Pietersbierum in ere herstellen	Dorpsbelang
	Veel monumenten staan op lijst bij gemeente	Gemeente
	Harmonie behouden en oude smederij gelegen naast bakkerij Olffinga	Gemeente/Partikulier
	Vaart weer open maken	Visie

TOETSINGSKADER

Onderwerp	Opmerkingen/suggesties	Actie
Jeugd (12-16)	Er is een soos aanwezig en allerlei sportvoorzieningen	-
	Speeltuinen bij De Kampen uitbreiden en bij de Finne verbeteren.	Gemeente
	Skategelegenheid creëren	Visie
	Nieuwe speelplaats bij de Terp en/of monument	Gemeente
Ouderen	Voldoende voorzieningen	-
	Taxi geeft geen goede service	Arriva
	Zorgwoningen moeten nog worden gerealiseerd	WBS NWF
Sport en ontspanning	Clusteren van voorzieningen bijv. 1 kantine voor meerdere verenigingen	Visie
	Ruimtegebrek bij voetbalvereniging, plan sport 2002 uitvoeren	Visie
	Ijsbaan multifunctioneel gebruiken op nieuwe locatie	Visie
	Ijsbaan verplaatsen en deze voor zowel schaatsen als kaatsen te gebruiken	Visie
Vrijwilligerswerk	Genoeg te doen. Er worden wel steeds meer eisen aan vrijwilligers gesteld	Dorspbelang
Dorspbelang	Nieuwjaarsreceptie weer organiseren	Dorspbelang
	Dorp is negatief in het nieuws gekomen door de zoutproblematiek	Dorspbelang
	Meer openheid en betrokken worden bij ontwikkelingen, keukentafelgesprekken zeer positief wil men wel vaker	Dorspbelang
	Kritiek op functioneren. Men moet geen "twee petten" hebben	Dorspbelang
	Leden hebben weinig zicht op overleg met gemeente, meer publiceren of iets dergelijks	Dorspbelang
	Beter communiceren bijv. in regionale krant, met achterban over perikelen/problemen mbt dorp	Dorspbelang
Gemeente	Relatie met dorp wordt als slecht ervaren.	Dorspbelang Gemeente
	Raadslid uit eigen dorp, deze moet voor dorp opkomen	Dorspbelang Gemeente
	Meer contact tussen burgers en gemeente	Dorspbelang Gemeente
	Gevoel dat alle aandacht, geld naar Franeker gaat	Dorspbelang Gemeente

Leefbaarheid en identiteit

Leefbaarheid is een term die vooral op het platteland vaak als beleidsterm wordt ingezet. Een exacte (ruimtelijke) omschrijving van dit begrip is moeilijk te geven. Vaak wordt er gesproken over achterstand van dorpen, leegloop, wegtrekken voorzieningen, en de daarbij horende relatie met de stad.

Ruimtelijk wordt er uitgegaan van het begrip binding met het dorpsleven en omgeving = leefbaarheid. Termen in de stedenbouw die naar voren komen zijn dan bijvoorbeeld: historische structuur, diversiteit in soort woningen, identiteit woonomgeving, kleinschaligheid en diversiteit in voorzieningen. Bij binding van mensen aan de omgeving spelen dan een aantal zaken een rol. Maatschappelijke functies, sportvoorzieningen, kennis van ontstaansgeschiedenis dorp, identiteit, verhalen over gebouwen, personen, ontmoeten, enz. Onder al die zaken zit een economische wetmatigheid of in die behoeftes op dit gebied kan worden voorzien. De binding van de inwoners van Sexbierum en Pietersbierum met het dorpsleven, met de omgeving zou verder vergroot kunnen worden.

In de voorgaande hoofdstukken zijn verschillende items onderzocht. Uit de analyse is een ruimtelijk en programmatisch streefbeeld opgezet. Het ruimtelijk streefbeeld gaat uit van:

- het maken van een eenheid van het dorp met meer aandacht voor historische plekken en uitstraling daarvan
- het creëren van een beter verblijfsklimaat
- het benutten van de huidige ruimtelijke kwaliteiten (water, groen en states) voor specifieke woonmilieus en identiteit
- bundeling van voorzieningen

Het programmatisch streefbeeld gaat uit van:

- appartementen bouwen voor starters en ouderen eventueel met zorgvoorzieningen
- ook (half)vrijstaande woningen bouwen, voor bevordering doorstroming
- het samenvoegen van een aantal functies in een multifunctioneel centrum
- opwaarderen van wandelroutes en zorgen voor onderlinge aansluiting paden

Voor het historische aspect is ruimtelijk goed onderzocht om te bepalen hoe het dorp is gegroeid en waar mogelijke kansen voor vernieuwing/versterking (van het verleden) liggen. Door historische elementen te benadrukken kan de identiteit van de dorpen worden vergroot.

CONCLUSIE ANALYSE

RUIMTELIJK STREEFBEELD

Legenda

Historische gebouwen
beleefbaarheid vergroten/versterken

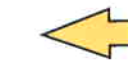
Nieuwbouw
nadruk op historische structuur/bebouwing

Terpen behouden

Open landschap behouden

Zichtlijnen behouden en versterken

Verbinding maken en versterken

Nieuwbouw

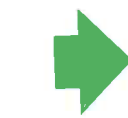
Mogelijke toekomstige nieuwbouw

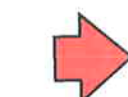
Belangrijke bebouwing
zicht bovenop terp, architectuur versterken

Historische waterstructuur
versterken/maken historisch waterstructuur

Sportvelden uitbreiding

Bedrijven uitbreiding

Wandel- en fietsstructuur verbeteren

Randweg maken

CONCLUSIE ANALYSE

PROGRAMMATISCH STREEFBEELD

Doelgroepen en woningtypen

Hoe gunstiger de economie ervoor staat, hoe groter de behoefte aan toevoeging van (half) vrijstaande koopwoningen en hoe groter de vervangingsopgave voor met name rijtjeswoningen in de huursector. Opvallend is dat de behoefte aan huurappartementen met lift een constante factor is in alle scenario's van het woonplan. Zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht blijft deze behoefte onder invloed van de vergrijzing overeind.

Wanneer er uitgegaan wordt van het gematigde groei-scenario van het woonplan, zou een aantal van de te verkopen huurwoningen nog niet verkocht hoeven worden om nog een tijdje in de behoefte te voorzien. De uitbreidingsplannen spitsen zich vooral toe op (half) vrijstaande koopwoningen, en is ook vrijwel de enige behoefte in landelijke gemeentes, volgens het WBOF van januari dit jaar. De vraagdruk is in dit segment hoog, evenals de vraag naar huurappartementen met lift. Er is in deze segmenten op dit moment weinig aanbod dat aan de eisen van de kritische woningzoekende voldoet.

Voor starters, is de afnemende conjunctuur een oorzaak dat er weinig woningen vrij komen. Als er weinig woningen bijkomen kunnen er immers ook geen nieuwe huishoudens tot de markt toetreden.

Flexibiliteit is ook een sleutelbegrip waar het gaat om aanpasbaarheid van woningen. De kritische doorstromers van nu zijn de ouderen van over vijftien jaar. Nu al is er erg weinig aanbod van voor ouderen geschikte woningen en woonvormen, zoals comfortabele appartementen met lift en zelfstandig wonen met zorg. De woningen die nu gebouwd worden zouden daar al vast op ingericht moeten worden. Dat geldt niet alleen voor appartementen, die in beginsel meerder doelgroepen kunnen bedienen, maar juist ook voor (half) vrijstaande woningen waar nu de kapitaalkrachtige vijftigers op afkomen.

Conclusie

Gezien de grote hoeveelheid huur- gezinswoningen van Sexbierum en de beperkte inkomenshoogte, zou voor de doorstroming meer in de appartementensfeer gebouwd moeten worden. Dit naast de (half) vrijstaande woningen die flexibel indeelbaar zullen moeten zijn. Als er dan appartementen worden gebouwd, dan in de goedkope huur- en koopsector, en daarnaast een hoeveelheid mogelijk duurdere appartementen met zorg. Het zou goed zijn een nauwkeuriger onderzoek te doen naar scheefwonen, relatie inkomen/huur in Sexbierum, en daar de nieuwbouw op af te stemmen. De nieuwbouw van de 22 appartementen aan de Tjerke Ekers die in 2007 wordt gerealiseerd is een stap in de goede richting.

Voorzieningen

De huidige voorzieningen in Sexbierum waar Pietersbierum ook gebruik van maakt, zijn van een redelijk goede kwaliteit. Er is discussie over samenvoegen van die voorzieningen. De tendens is dat er in veel dorpen een multifunctioneel centrum wordt opgericht. De feriening Lytse Doarpen heeft voor de provincie een onderzoek gedaan waarbij het vooral met de grootte van het dorp samenhangt of een multifunctioneel centrum gewenst of haalbaar is.

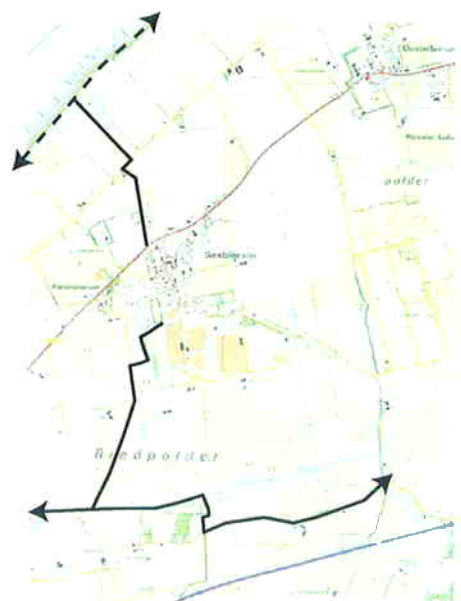
Conclusie

In Sexbierum is sprake van samenvoeging van de beide scholen. In overleg met de gemeente is gebleken dat deze operatie voor 2012 is ingepland. Door deze samenvoeging, waarvoor de locatie aan de Skoalstrjitte (huidige CBS) de voorkeur heeft, is het goed om tevens te kijken waar de voorziening van een gymlokaal wordt gevestigd. Het huidige gymlokaal is in zodanige staat dat deze niet meer voldoet aan de huidige eisen. Naar de toekomst gekeken is het een goede oplossing het gymlokaal bij/in het dorps huis onder te brengen.

Voor het geven van een meer multifunctioneel karakter aan het dorps huis zullen er meer activiteiten moeten worden ondergebracht. Hierbij wordt gedacht aan het behouden en versterken van de functies die aanwezig zijn en het uitbreiden van de bibliotheek met een mediatheek en uitbreiding van de peuterspeelzaal. Verder zouden fysiotherapie, pedicure, consultatiebureau en zaalsport voor de jeugd kunnen worden toegevoegd.

RUIMTELIJKE INGREDIËN

PROJECTEN

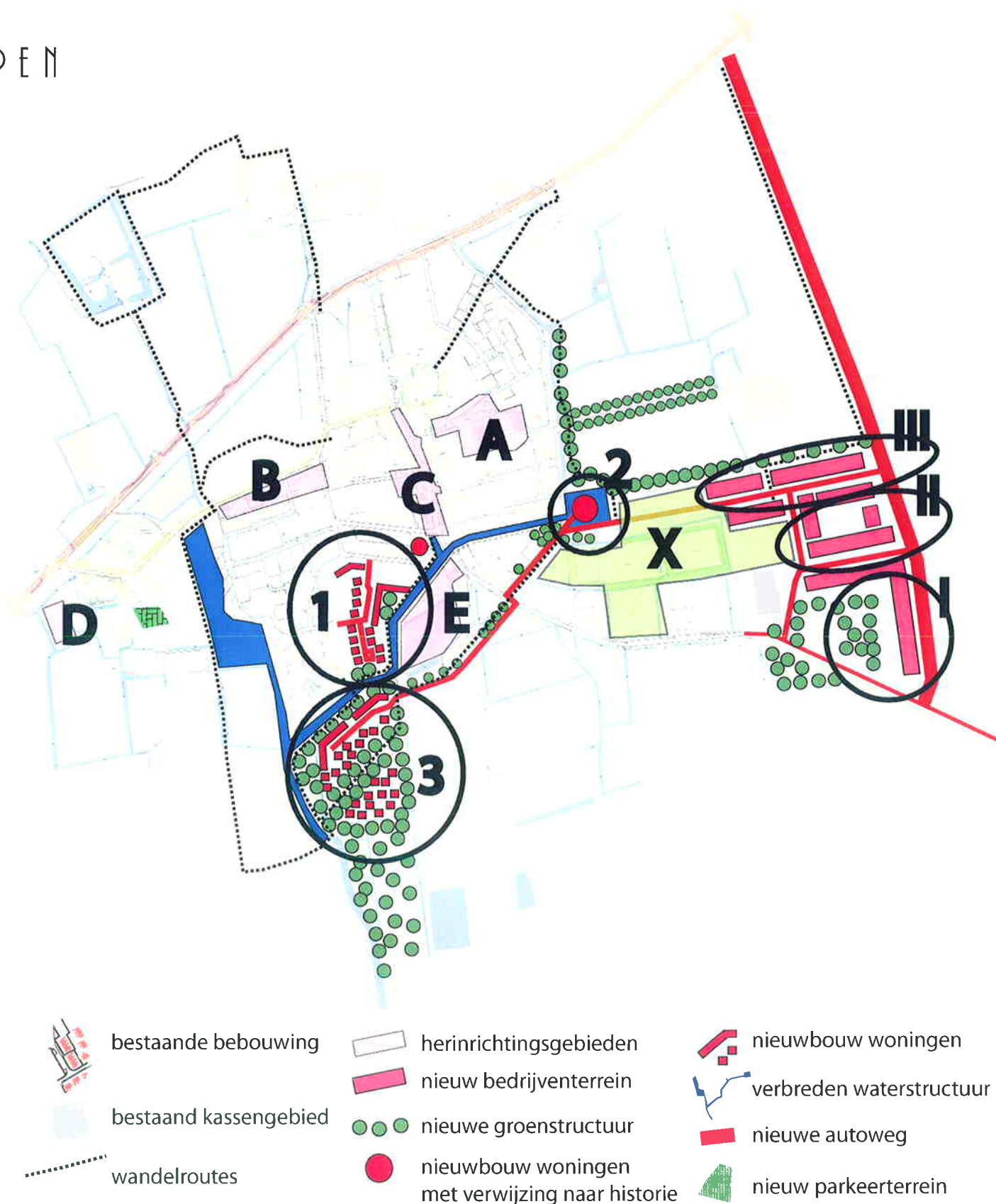
Wandel, fietsroutes

Vanuit recreatief oogpunt is het opwaarderen en verharderen van de wandelroute, Ried, Wijnaldum richting het Barradeelster paed gewenst. En in aansluiting op Harlingen en het Bildt een fietsroute aanleggen achter de dijk van de Waddenzee.

In de tekening van het dorp zijn routes aangegeven die aangelegd of verduidelijkt zouden moeten worden.

Projecten

Het vormgeven van het ruimtelijk streefbeeld in vervolgproujecten is op de tekening aangegeven. Voor ieder project is de ligging aangegeven en zal een aantal concrete ingrepen gedaan moeten worden. Suggesties voor die ingrepen en voorbeelduitwerkingen daarvan worden op de volgende pagina gedaan.

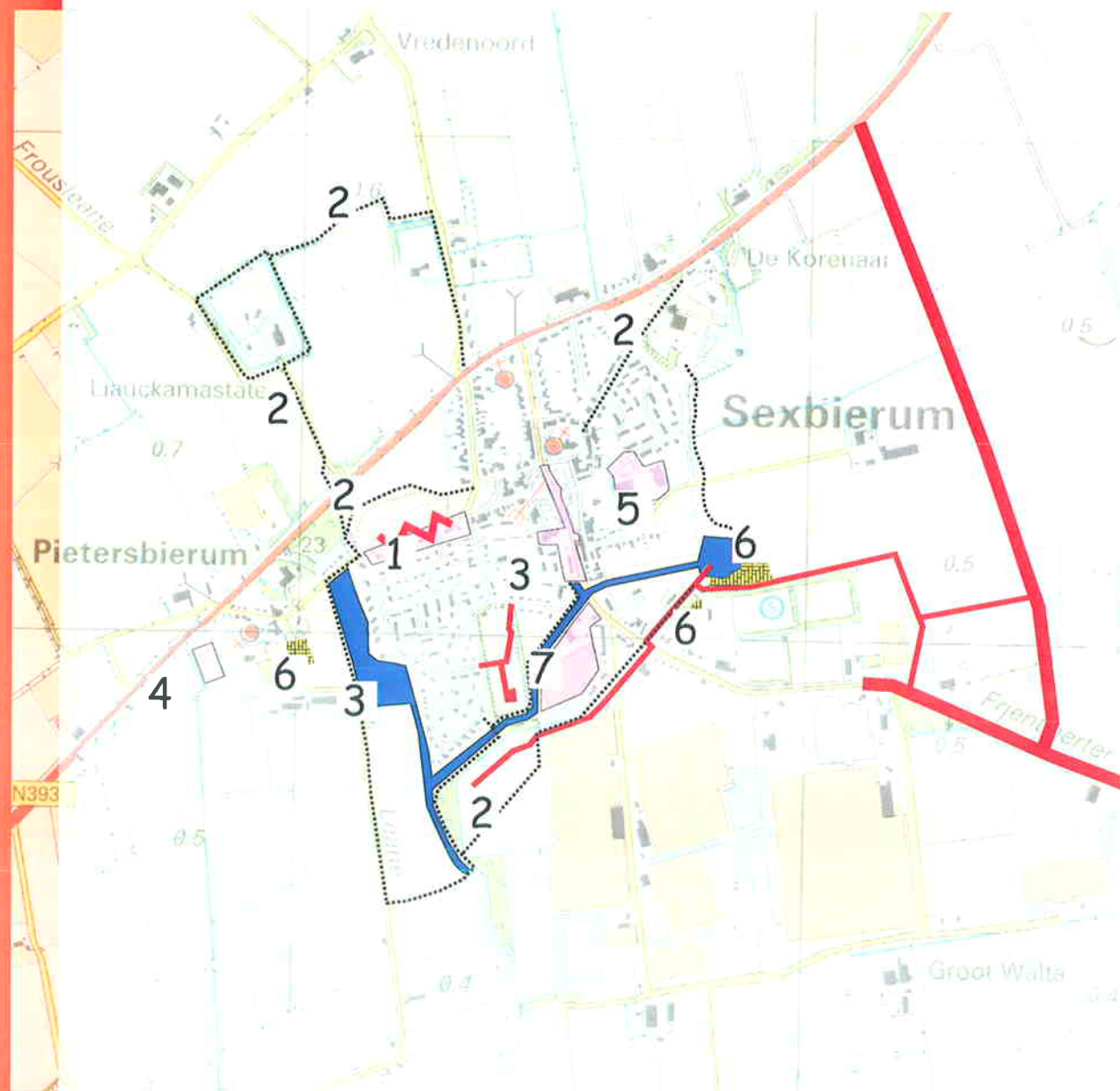
LEGENDA

- X** verplaatsen, uitbreiden sportvelden
- 1** eerste fase woningbouw
- 2** tweede fase woningbouw
- 3** derde fase te onderzoeken woningbouw
- A** samenvoegen scholen en herinrichten groen
- B** woningen opwaarderen en straat herinrichten
- C** centrum herinrichten
- D** hottingastate plek herinrichten
- E** bedrijfsbebouwing verplaatsen
- I** eerste fase bedrijventerrein
- II** tweede fase bedrijventerrein
- III** derde fase bedrijventerrein

- bestaande bebouwing
- herinrichtingsgebieden
- nieuw bedrijventerrein
- bestaand kassengebied
- nieuwe groenstructuur
- nieuwbouw woningen met verwijzing naar historie
- wandelroutes
- verbreden waterstructuur
- nieuwe autoweg
- nieuw parkeerterrein

RUIMTELIJKE INGREDIËN

AANBEVELINGEN

Verkeer, waterstructuur, wandelroutes en herstructurering

Het belangrijkste visitekaartje van de dorpen is de terp tussen Sexbierum en Pietersbierum. Andere bestrating, eventuele verkeersremmende versmallingen en het opwaarderen van de architectuur en detaillering van het straatmeubilair zijn mogelijke ingrepen. (1) De plek met het monument is daarbij een belangrijke groene plek. Deze zou meer onderhouden moeten worden, snoeien en onderbeplanting weghalen.

Het dorp krijgt meer structuur en herkenbaarheid als een aantal historische routes op mooi vormgegeven wijze wordt terug gebracht. (2) Ook de oude kade en het profiel van de Nije Buorren kunnen meer verwijzen naar vroeger qua inrichting. Het verlengen van een stuk water, het opknappen van bebouwing (historiserend bouwen) zijn opties. (3) Dit geldt ook voor de Tjerk Hiddesstrjitte, waar een mooie bomenrij in het gras staat. Deze kwaliteit zou ook veel meer in de bestating tot uitdrukking kunnen worden gebracht. (bv. brede hardsteenkleurige banden)

De plek waar 100 jaar lang de Hottingastate bij Pietersbierum stond, kan door middel van een monument of kunstwerk passend in het landschap geaccentueerd worden. (4) Pietersbierum ligt verscholen achter groen. Het nieuwe monument kan een herkenningspunt voor de voorbijganger worden. Samen met het meer open maken van het zicht op de oude poort van Liauckamastate en een opwaardering van het aanzicht van de terp zullen de historische monumenten meer uitstraling krijgen.

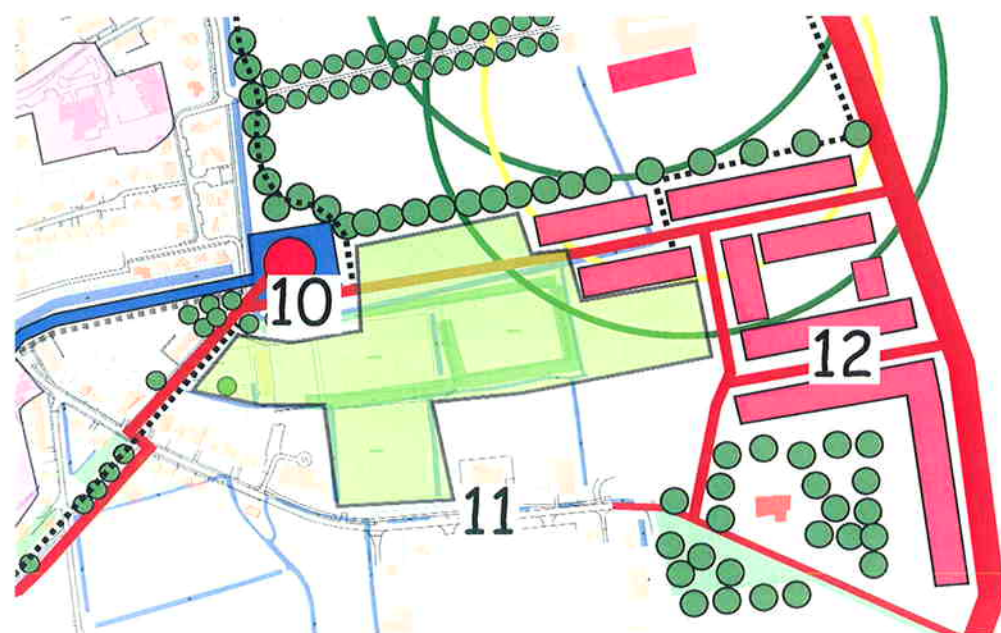
Het gebied bij het dorps huis en de scholen is vrij rommelig qua groenstructuur. Het uitbreiden van de scholen en het eventueel verplaatsen van de gymzaal hier naar toe, kan het geheel een opwaardering geven, zodat er een uitstraling van een multifunctioneel centrum ontstaat. (5) Een aantal parkeerproblemen kan opgelost worden door nieuwe gebieden hiervoor aan te leggen. (6)

De Sexbierumvaart is mooi om aan te wonen. De bedrijvigheid in de aanliggende zone zou verplaatst kunnen worden naar een nieuw bedrijventerrein. (7)

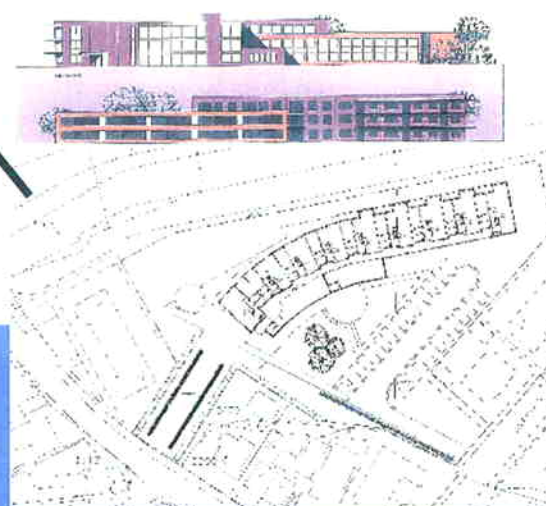
RUIMTELIJKE INGREDIËN

AANBEVELINGEN

LEGENDA

- bestaande bebouwing
- bestaand kassengebied
- geurcirkels kippenboerderij
293 m. woonbebouwing
236 m. sportvelden
- nieuw bedrijventerrein
- nieuwe groenstructuur
- herverdelen en uitbreiden sportvelden
- nieuwbouw woningen met verwijzing naar historie
- nieuwbouw woningen
- verbreden waterstructuur
- fiets-voetpad
- nieuwe autoweg

Nieuwbouw en voorzieningen

De nieuwbouw die als vervolgfase van Tsjerke Ekers gepland is, zal op het niveau van de structuur van het dorp iets moeten toevoegen.

Verplaatsing van de ijsbaan naar de andere sportvoorzieningen zal een opwaardering van het huidige sportcomplex zijn. Concentratie zal de voorzieningen onderling versterken. Het kaatsveld kan bijvoorbeeld voor schaatsen bruikbaar gemaakt kunnen worden. Ook een skeelerplek kan op het sportcomplex aangelegd worden. Door het realiseren van woningbouw op de plek van de ijsbaan (8) kan er een relatie gelegd worden met de Sexbierumervaart. De wandelroute langs de vaart kan dan opgewaardeerd worden en meer onderdeel van de woonbuurt worden.

Andere nieuwbouw is mogelijk aan de oostzijde van de Sexbierumervaart. Hier zijn thema's als beleving van het water en wonen in groen (veel bomen) mogelijk. Dan wordt er een woonmilieu toegevoegd aan Sexbierum die er nu nog niet is. (9) Een andere plek voor woningbouw is in de zichtlijn van de verlenging van de Sexbierumervaart en aan het einde van de historische spoorlijn. Als voorbeeld voor woningbouw op deze plek is bebouwing in de vorm van een landgoed zoals bij de Haverleij in Den Bosch goed mogelijk. (10)

Door het aanleggen van een nieuwe randweg, of allereerst een gedeelte daarvan kan er een bedrijventerrein ontwikkeld worden waardoor de verkeersdruk buiten het dorp komt te liggen. In combinatie met de uitbreiding van de sportvoorziening (11) ontstaat hier een nieuw gedeelte van het dorp waar bomen en bossages zorgen voor de inpassing in het landschap. (12)

Op het moment dat bestaande bedrijvigheid wordt verplaatst, ontstaat er in de kern op zichtbepalende plekken de mogelijkheid nieuwe gebouwen met meer uitstraling neer te zetten. (13) Voor de levendigheid van het dorp is het belangrijk de detailhandel niet te verplaatsen. De bereikbaarheid is goed en de functies versterken elkaar. Een herinrichting van dit gebied is belangrijk, zodat de winkelkern meer uitstraling en allure krijgt.

COLOFON

LITERATUUROPGAVE

Ontwikkelingsschets Franekeradeel, een ruimtelijke visie voor de jaren negentig van de gemeente Franekeradeel

Woonplan Frankeradeel 2000

Leefbaarheidsmonitor gemeente Franekeradeel 2005

Bestemmingsplannen:

Glastuinbouwgebied Sexbierum c.a. 1992

Bestemmingsplan Buitengebied 2001

Bestemmingsplan uitbreiding Sexbierum/Tsjerke Ekers 1995

Bestemmingplan Sexbierum/Pietersbierum 1996

Bevolkingsgegevens gemeente Franekeradeel

Leeftijdsofbouw statistieken Sexbierum en Pietersbierum

Centraal bureau voor statistieken, Provincie Fryslân

Centrum voor werk en inkomen

Centraal bureau voor statistieken en Friese gemeenten

Kamer van Koophandel Friesland

Cultuurhistorische kaart Friesland

Archeologisch onderzoek

Friese archeologische monumentenkaart (famke)

Diagnose van de woningmarkt in Fryslân in 2003 en 2015 van provincie Friesland

Wenjen 2000+ "fan mear nei better" van provincie Friesland

Trendramingen uit nota Wenjen 2000+ van provincie Friesland

Kadernota streekplan Fryslân 2005-2015 "om de kwaliteit fan de romte"

Open plekken in beeld door plaatselijke belangen

In petear om nea te ferjitten van provincie Friesland

Landelijk-dorps wonen van ministerie van VROM

De wereld van het Friese Landschap van Drs. Meindert Schroor

Toekomst Sport Sexbierum/Pietersbierum 2002

Enquête dorpsvisie Sexbierum-Pietersbierum opgesteld door dorpsbelang 2004

www.Franekeradeel.nl

www.dorpen.nl

www.lceuwardercourant.nl

www.fld.nl

www.oudbarradeel.com

Interview:

Plaatselijk Belang Sexbierum/Pietersbierum

Keukentafelgesprekken met een 140 mensen uit het dorp

